

Vladimír Dočkal

Pomôcka na hodnotenie nadania detí učiteľkou materskej školy (KHT-MŠ)

Vážená pani (slečna) učiteľka,

nadpriemerné nadanie sa môže prejavovať už v predškolskom veku a je dobré, ak nadaným deťom budeme venovať primeranú pozornosť. Možno aj vo Vašej materskej škole sú deti, ktoré si takúto pozornosť zaslúžia. Poznáte ich podľa toho, že sa vo väčšine zamestnaní prejavujú ako bystrejšie a šikovnejšie než ich rovesníci, že si už v predškolskom veku osvojili čo-to zo školských vedomostí (napríklad čítanie), že majú akýsi vývinový náskok. Na takéto deti by ste mali upozorniť ich rodičov a odporúčať im návštevu centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.

Aby sme Vám uľahčili hodnotenie nadania Vašich malých zverencov, predkladáme Vám túto pomôcku. Pracuje sa s ňou ako s klasifikačným hárkom používaným v školách, ibaže namiesto vyučovacích predmetov sa hodnotia (známkujú) vlastnosti, znalosti a prejavy správania detí, ktoré podľa psychologických výskumov môžu súvisieť s detským talentom. Preto sme ju nazvali *Klasifikačný hárok talentov v materskej škole* (KHT-MŠ). V predškolskom veku je nadanie ešte málo diferencované, z jeho jednotlivých prejavov nemožno jednoznačne usúdiť, či pôjde o nadanie všeobecné, alebo sa z neho neskôr vyvinie niektorý špeciálny talent. Preto si treba všimnúť najrôznejšie oblasti detských aktivít a detského správania. Pomôcka je určená pre hodnotenie nadania päťročných detí v predškolských triedach materskej školy.

INŠTRUKCIE K PRÁCI

Do háрку zapíšete menoslov detí vo Vašej triede. Potom pristúpte k hodnoteniu jednotlivých vlastností alebo prejavov každého dieťaťa. Ale pozor: *Nehodnoťte jedno dieťa vo všetkých vlastnostiach (v riadku), ale naopak, hodnoťte všetky deti podľa jednej vlastnosti (v stĺpci) a potom prejdite k hodnoteniu ďalšej vlastnosti (k ďalšiemu stĺpcu)*. Prečítajte si vždy pozorne vymedzenie každej vlastnosti, ktorú máte hodnotiť.

Žiakov hodnoťte známkami od 1 do 5 (ako je bežné v škole). Spôsob známkovania prvých troch vlastností, resp. znalostí je uvedený pri ich opise. Ostatné vlastnosti hodnoťte takto:

- 1 – Dieťa má hodnotenú vlastnosť výnimočne rozvinutú, posudzované správanie sa vyskytuje často, dieťa podľa neho patrí medzi najvýraznejšie v triede.
- 2 – Hodnotená vlastnosť je nadpriemerne rozvinutá, dieťa patrí k lepšej časti triedy.
- 3 – Hodnotená vlastnosť má priemernú úroveň, dieťa v nej nijako nevyniká, patrí medzi priemerné deti.
- 4 – Hodnotená vlastnosť je slabo rozvinutá, príslušné správanie sa objavuje zriedkavo, dieťa podľa neho patrí k slabším v triede.
- 5 – Podľa hodnotenej vlastnosti patrí dieťa v triede k najslabším, s opísaným správaním sa uňho temer nestretávame.

Dbajte na to, aby Vaše hodnotenia boli rozložené po celej škále od 1 do 5 (teda aby ste nedávali samé jednotky alebo samé trojky)!

Po ukončení hodnotenia jednotlivých vlastností spočítajte známky, ktoré v nich získali jednotlivé deti (v riadkoch), a súčty zapíšte do stĺpca označeného „celkové skóre“. Čím nižšie je celkové skóre hodnoteného dieťaťa, tým možno toto dieťa pokladať za nadanejšie. Tak sa dá v triede zostaviť „rebríček talentov“ od najšikovnejších po najmenej šikovné deti.

Táto pomôcka nedáva informáciu o absolútnej úrovni nadania detí, iba o ich relatívnom poradí v triede. Preto záleží od vášho pedagogického citu, ako s výsledkami naložíte. V každom prípade by ste o ako o potenciálne nadaných deťoch mali uvažovať o tých, ktoré sa umiestnili na prvých priečkach rebríčka, a to aj v prípade, ak ste si doteraz prejavy ich nadania nevšimli. Naopak, ak ste o niektorom dieťati presvedčená, že je nadané, upozornite na to jeho rodičov, aj keď sa pri použití tejto pomôcky na popredné miesto v triede nedostalo. Pomôcka Vás má priviesť k tomu, aby ste si všimli aj také detské vlastnosti, o ktorých súvis s talentom ste doteraz nemuseli vedieť.

VYMEDZENIE HODNOTENÝCH VLASTNOSTÍ

1. Čítanie

- 1 – dieťa číta plynule a s porozumením
- 2 – dieťa číta po slabikách
- 3 – dieťa pozná písmená, ale ich skladanie mu robí problémy
- 4 – dieťa pozná niektoré písmená
- 5 – dieťa nepozná písmená

2. Písanie

- 1 – dieťa vie písať tlačенými písmenami zmysluplné vety
- 2 – dieťa vie (tlačnými písmenami) napísať svoje meno a niekoľko ďalších slov
- 3 – dieťa vie napísať svoje krstné meno
- 4 – dieťa vie napísať niekoľko písmen
- 5 – dieťa nevie napísať žiadne písmeno

3. Počítanie

- 1 – dieťa pozná číselný rad slovom i v napísanej podobe najmenej do dvadsať a vie spočítavať najmenej do desať
- 2 – dieťa pozná číselný rad slovom i v napísanej podobe najmenej do desať
- 3 – dieťa pozná číselný rad (do desať) iba slovom, pozná len niektoré číslice
- 4 – dieťa nepozná poradie čísel, pri ich menovaní preskakuje, môže však poznať niektoré číslice
- 5 – dieťa nevie počítat a nepozná číslice

4. Kreslenie a výtvarné schopnosti

Hodnoťte podľa prejavovaných zručností pri výtvarných prácach v materskej škole, resp. aj mimo nej, ak máte takéto informácie.

5. Vyjadrovanie

Hodnoťte slovnú zásobu, ľahkosť a zrozumiteľnosť vyjadrovania (nie výslovnosti).

6. Rýchlosť chápania

Rýchlosť učenia, adekvátneho reagovania, pochopenia nových poznatkov.

7. Otázky po príčinách

Kladie dieťa často otázky po príčinách javov?

8. Vzťahové myslenie

Schopnosť postrehnúť vzájomné vzťahy medzi rôznymi oblasťami, adekvátne asociácie.

9. Originalita

Má dieťa nové, nezvyčajné, ale zato použiteľné nápady, často navrhuje a uplatňuje svoje riešenia problémov?

10. Pohybové schopnosti

Zmysel pre rytmus, koordinácia pohybov, obratnosť, rýchlosť, radosť z pohybu.

11. Hudobné cítenie

Počúva dieťa rado hudbu, spieva, venuje sa hudobným aktivitám mimo materskej školy?

12. Aktivita

Celková živosť dieťaťa. Známkou 1 hodnotíte výnimočne aktívne dieťa, aj keď je prípadne aktívne v neželateľnom smere a nedisciplinované. Známkou 5 hodnotíte veľmi pasívne dieťa.

13. Zvedavosť

Najmä intelektuálna zvedavosť, túžba dozvedieť sa niečo nové, byť tam, kde sa niečo deje, siahnuť si na neznámy predmet a vyskúšať dosiaľ neznámy druh činnosti.

14. Ctižiadosť

Snaha dosiahnuť úspech, byť lepší ako rovesníci, úsilie pri plnení úloh.

15. Vytrvalosť, schopnosť sústrediť sa

Úsilie pri prekonávaní prekážok, schopnosť sústrediť sa na začatú prácu a snaha dokončiť ju.

16. Samostatnosť

Samostatnosť v myslení i v konaní. Je možné dieťa poveriť rôznymi úlohami, dá sa naň spoľahnúť, že ich samostatne splní?

17. Šírka záujmov

Známkou 1 hodnotíte dieťa s bohatou paletou prejavovaných záujmov, známkou 5 dieťa s minimálnymi záujmami.

18. Komunikácia s dospelými

Vyhľadáva dieťa rozhovory s dospelými?

19. Citlivosť

Zmysel pre spravodlivosť, citlivosť na problémy a medzilidské vzťahy.

20. Zmysel pre humor

Rozpráva dieťa rado vtipy? Smeje sa vtipným situáciám, aj keď sa v nich ocitne rodič, učiteľka, či ono samo?

21. Vzťah ku kráse

Zmysel pre estetiku v umení, obliekaní, v okolitom prostredí.

Klasifikačný hárok talentov v materskej škole

Adresa MŠ: Trieda:

Hodnotené vlastnosti:	Poradie	Celkové skóre	Menoslov detí																			
21. Vzťah ku kráse																						
20. Zmysel pre humor																						
19. Citlivosť																						
18. Komunikácia s dospel.																						
17. Šírka záujmov																						
16. Samostatnosť																						
15. Vytrvalosť																						
14. Čižľadosť																						
13. Zvedavosť																						
12. Aktivita																						
11. Hudobné čítanie																						
10. Pohybové schopnosti																						
9. Originalita																						
8. Vzťahové myslenie																						
7. Otázky po príčinách																						
6. Rychlosť chápania																						
5. Vyjadrovanie																						
4. Kreslenie																						
3. Počítanie																						
2. Písanie																						
1. Čítanie																						